

ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ:

Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΑ ΣΤΗΝ ΤΑΣΗ ΤΟΥΣ ΓΙΑ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΟΝΙΩΝ ΠΑΦΟΥ

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ:

«Με την καρδιά βλέπεις καλύτερα, την ουσία δεν τη βλέπουν τα μάτια...»

Η ιστορία του «Μικρού Πρίγκιπα» άνοιξε τα μάτια της ψυχής μας. Παρατήρησαμε συμπεριφορές που είχαν δυσάρεστα αποτελέσματα, έτσι θελήσαμε να διερευνήσουμε εάν μπορούν να αλλάξουν, με την ανάπτυξη της

Συναισθηματικής Νοημοσύνης.

ΣΚΟΠΟΣ:

Η διερεύνηση της επίδρασης παρεμβάσεων συναισθηματικής αγωγής στην κοινωνική συμπεριφορά των παιδιών.

ΣΗΜΑΣΙΑ-ΠΡΩΤΟΤΥΠΙΑ-ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ-ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΜΑΣ:

Η εργασία μας έχει μεγάλη σημασία αφού ως αυριανοί πολίτες ανησυχούμε για τα φαινόμενα αντικοινωνικής-επιθετικής συμπεριφοράς που παρατηρούμε σε παιδιά του σχολείου μας και τη μελλοντική εξέλιξη τους στην κοινωνία. Προσπαθούμε να εισηγηθούμε τρόπους πρόληψης και αντιμετώπισης τέτοιων συμπεριφορών. Έτσι βοηθούμε στη δημιουργία ενός καλύτερου κόσμου.

Οι παρεμβάσεις που εφαρμόσαμε και οι διαδικασίες που ακολουθήσαμε ήταν πρωτότυπες αφού εμείς, που είμαστε ακόμα στη Δ' τάξη, είχαμε ρόλο εμπνευστή, συντονιστή και διαμεσολαβητή σε μεγαλύτερους μαθητές του σχολείου.

Οι δράσεις που κάναμε ήταν δημιουργικές αφού στις παρεμβάσεις ζητήσαμε από τους συμμαθητές μας να υποδυθούν ρόλους, να παρουσιάσουν συναισθήματα με παντομίμα, να μαντέψουν, να ανακαλύψουν, να χορέψουν να τραγουδήσουν. Επίσης προγραμματίσαμε δημιουργικές δράσεις όπως: συμμετοχή σε ραδιοφωνική εκπομπή, συγγραφή άρθρου και τραγουδιού, διαγωνισμό αφίσας και ποίησης, μουσείο συναισθημάτων, παρουσίαση σε πανεπιστήμιο.

Η καινοτομία της εργασίας μας φαίνεται από το γεγονός ότι το πρόγραμμα visc, το οποίο εφαρμόστηκε σε σχολεία της Αυστρίας λίγα σχολεία της Κύπρου, για πρώτη φορά, συμπεριλαμβάνεται σε ερευνητική εργασία των παιδιών για να αξιολογηθεί τα αποτελέσματά του στο δημοτικό σχολείο.

ΟΡΙΣΜΟΣ ΒΑΣΙΚΩΝ ΕΝΝΟΙΩΝ:

Σύμφωνα με τον Gottman (2019), η Συναισθηματική Αγωγή περιλαμβάνει τα ακόλουθα:
Επίγνωση, Αναγνώριση, Ονομασία, Διαχείριση Συναισθημάτων και Ενσυναίσθηση. Δηλαδή η Συναισθηματική Αγωγή περιλαμβάνει δραστηριότητες με σκοπό να αναπτύξουμε τη Συναισθηματική Νοημοσύνη η οποία κατά τον Goleman (2011), αποτελείται από την Αυτεπίγνωση, την Ενσυναίσθηση, τη Διαχείριση Συναισθημάτων και την Κινητοποίηση του Εαυτού.

Κοινωνική συμπεριφορά είναι η συμπεριφορά στο κοινωνικό περιβάλλον και στην επαφή με τους άλλους ανθρώπους. Επιηρεάζεται από την κοινωνική νοημοσύνη, δηλαδή να καταλαβαίνουμε τις ανθρώπινες σχέσεις και να μπορούμε να λειτουργούμε σωστά μέσα σε αυτές (Goleman, 2012).

Η **Φιλοκοινωνική Συμπεριφορά** περιέχει φαινόμενα όπως ο αλtruισμός, η παροχή βοήθειας και η κοινωνική αλληλεγγύη και βοηθά στην κοινωνικότητα των ανθρώπων (Stefan Sturmer & Mark Snyder, 2018). Δηλαδή να συμπεριφερόμαστε, να προσφέρουμε στους άλλους, να συμμετέχουμε και να συνεργαζόμαστε.

Αντίθετα η **Αντικοινωνική Συμπεριφορά** περιλαμβάνει τον εκφοβισμό, τα ψέματα, την έλλειψη σεβασμού, τις παραβάσεις κανόνων, την απομόνωση, την ανευθυνότητα και την παρορμητικότητα. **Επιθετικότητα** σύμφωνα με τον Bandura είναι η συμπεριφορά που εκδηλώνεται σε κάποιον άλλο και έχει σκοπό να βλάψει ή να προκαλέσει καταστροφές (Slavin, 2018).

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΑΛΛΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ:

Μερικά αποτελέσματα της συναισθηματικής αγωγής στα παιδιά είναι η δημιουργία στερέων διαπροσωπικών σχέσεων και η απόκτηση κοινωνικών δεξιοτήτων, η κατανόηση των άλλων και ο έλεγχος του εαυτού τους (Τσιππά, 2013, 2016).

Σύμφωνα με το Κέντρο Αναπτυξιακών Μελετών Καλιφόρνιας, μετά από παρέμβαση συναισθηματικής αγωγής, τα παιδιά έγιναν πιο υπεύθυνα, πιο δημοφιλή και κοινωνικά, πρόθυμα να βοηθήσουν, ικανά να καταλάβουν τους άλλους και να λύνουν διαφορές (Κουινσιουτζή, 2017).

Σύμφωνα με το ΥΥΠ, το πρόγραμμα συναισθηματικής αγωγής ViSC έχει αξιολογηθεί στην Αυστρία και σε 6 Γυμνάσια στην Κύπρο. Μακροχρόνια έρευνα σε σχολεία εφαρμογής και σχολεία ελέγχου έχει δείξει ότι η σωματική βία και η σωματική θυματοποίηση μειώνονται σε μεγάλο βαθμό. Το σημαντικότερο είναι τα θετικά αποτελέσματα στο κλίμα της τάξης, η ανάπτυξη φιλίας, η παροχή βοήθειας, ο σεβασμός σε όλους και ιδιαίτερα σε παιδιά με διαφορετικότητα. http://www.moec.gov.cy/seayp/drasi_visc.html

Ο καθένας μπορεί να θυμώσει, είναι πολύ εύκολο. Όμως, το να θυμώσει με το κατάλληλο άτομο, στον κατάλληλο βαθμό, την κατάλληλη ώρα, για τον κατάλληλο λόγο και με τον κατάλληλο τρόπο, αυτό δεν είναι εύκολο.

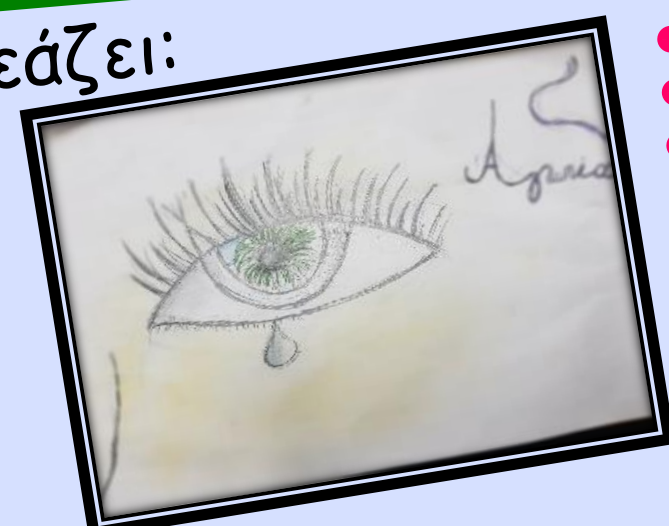
Αριστοτέλης

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ:

Κατά πόσο η συναισθηματική αγωγή επηρεάζει:

1. την Κοινωνική Συμπεριφορά των παιδιών
 - a) Φιλοκοινωνική
 - β) Αντικοινωνική
2. την τάση των παιδιών για Επιθετικότητα

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ:

Πληθυσμός-Δειγματοληψία Συμμετεχόντων

Πληθυσμός της έρευνάς μας ήταν οι μαθητές/τριες του Δημοτικού Σχολείου Κοινών. Δείγμα μας 86 μαθητές/τριες των Δ', Ε' και Στ' τάξεων του σχολείου μας, που επιλέχθηκαν με βολική δειγματοληψία.

Για δομημένη συνέντευξη επιλέχθηκαν με σκόπιμη δειγματοληψία:

- 5 μαθητές/τριες των τμημάτων Δ' 1, Δ' 2, Ε', Στ' 1, Στ' 2
- 5 εκπαιδευτικοί των πιο πάνω τμημάτων
- 2 μεταπτυχιακοί φοιτητές ψυχολογίας
- 2 καθηγήτριες πανεπιστημίων-ψυχολογοί

Παρεμβατικά Προγράμματα

1. Πρόγραμμα Ενίσχυσης Κοινωνικών/Συναισθηματικών Δεξιοτήτων «Viennese Social Competence Program»
2. Βιωματικά Εργαστήρια Δραματοθεραπείας με θέμα «Νιώθω ασφαλής στο σχολείο»
3. Πρόγραμμα Διαμεσολάβησης και Επίλυσης Συγκρούσεων
4. Βιωματικά Εργαστήρια «Συναισθηματική Νοημοσύνη»
5. Προληπτικό Πρόγραμμα «Ταξίδι Ζωής»

Συλλογή-Ανάλυση δεδομένων

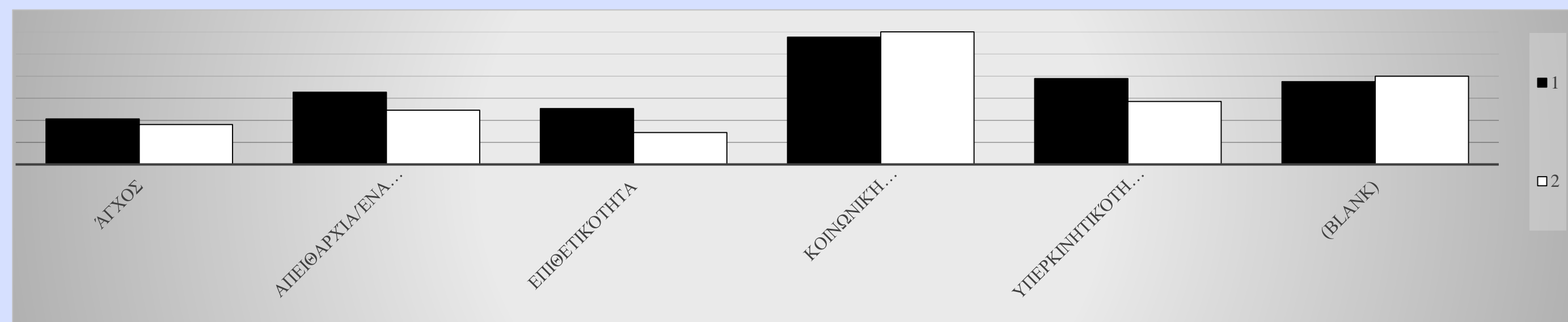
Ο σχεδιασμός της μεθοδολογίας, σπρόχιτη σε μικτή μέθοδο, ποσοτική και ποιοτική. Για τη διεξαγωγή της έρευνας χρησιμοποιήθηκε συνδυασμός ερευνητικών εργαλείων, δηλαδή ερωτηματολόγιο μαθητών και δομημένες συνεντεύξεις.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ:

Σημαντικότερα ευρήματα των ερωτηματολογίων ήταν τα ακόλουθα: Στατιστικά σημαντική διαφορά-βελτίωση στις διαστάσεις της Αντικοινωνικής Συμπεριφοράς με διαφορά στους Μέσους Όρους: Απειθαρχία/Εναντίωση (0,16), Υπερκινητικότητα (0,21), Επιθετικότητα (0,22), με πολύ μικρή μείωση στις Αγχώδεις Συμπεριφορές (0,05). Επίσης, πολύ μικρή βελτίωση της Φιλοκοινωνικής Συμπεριφοράς (0,05).

Οι συνεντεύξεις έδειξαν ότι με τη Συναισθηματική Αγωγή μαθαίνουμε να αναγνωρίζουμε, να επεξεργαζόμαστε, να αποδεχόμαστε και να διαχειριζόμαστε τα συναισθήματά μας, άρα μειώνεται η επιθετικότητα. Με την ανάπτυξη της ενσυναίσθησης αυξάνεται η Φιλοκοινωνική Συμπεριφορά και με τη βελτίωση της Συναισθηματικής Νοημοσύνης μειώνεται η αντικοινωνική συμπεριφορά. Το συμπέρασμα της έρευνας ήταν ότι, παράλληλα με τη Συναισθηματική Αγωγή, χρειάζονται κανόνες και όρια στο σπίτι και συνεργασία σχολείου οικογένειας.

1. Ποια η επίδραση της Συναισθηματικής Αγωγής στη Φιλοκοινωνική Συμπεριφορά;

Τα περισσότερα άτομα που ρωτήσαμε είπαν ότι αυξάνεται η Φιλοκοινωνική Συμπεριφορά, αφού αναπτύσσεται η ενσυναίσθηση, μπαίνουμε στη θέση του άλλου, καταλαβαίνουμε πώς νιώθει, τι περνά και τι σκέφτεται. Έτσι υπάρχει συνεργασία, υπευθυνότητα, συμπάραση, σεβασμός και συμμετοχή. «Μέσα από τα ομαδικά εργαστήρια ανοιχτήκαμε στους άλλους και δεν είμαστε ανταγωνιστικοί». «Η συναισθηματική αγωγή βάζει τα θεμέλια για τη φιλοκοινωνική συμπεριφορά, αλλά πέρα από τις ιδέες χρειάζονται και παραδείγματα από τους ενήλικες».

2. Ποια η επίδραση της Συναισθηματικής Αγωγής στη Αντικοινωνική Συμπεριφορά;

Με τη Συναισθηματική Αγωγή αναπτύσσεται η Συναισθηματική Νοημοσύνη, έτσι μειώνεται η Αντικοινωνική Συμπεριφορά. «Αναγνωρίζουμε μη αποδεκτούς τρόπους συμπεριφοράς, κατανοούμε τι είναι αντικοινωνική συμπεριφορά και μέσα από σενάρια επίλυσης συγκρούσεων μαθαίνουμε εναλλακτικές συμπεριφορές για να λύσουμε μια διαφορά». «Έχουμε επικοινωνία, αποδεχόμαστε τη διαφορετικότητα, σεβόμαστε τους κανόνες, έχουμε παρέες, δεν κρίνουμε τους άλλους, δημιουργείται θετικό κλίμα στο σχολείο και μειώνεται η παραβατικότητα». Όμως η συμπεριφορά των γονέων έχει τεράστιο ρόλο στη συμπεριφορά των παιδιών. Έτσι όταν παρέχεται συναισθηματική αγωγή στο σχολείο, όρια και κανόνες στο σπίτι, μειώνεται η αντικοινωνική συμπεριφορά.

3. Ποια η επίδραση της Συναισθηματικής Αγωγής στην τάση για Επιθετικότητα;

Τα σημαντικότερα αποτελέσματα των συνεντεύξεων ήταν ότι μέσα από τη Συναισθηματική Αγωγή μειώνεται η Επιθετικότητα. «Αυτό που προκαλεί την Επιθετικότητα είναι τα δυσάρεστα συναισθήματα που δεν μπορούμε να εκφράσουμε σωστά. Με τη συναισθηματική αγωγή μαθαίνουμε να τα αναγνωρίζουμε, να τα αποδεχόμαστε και να τα διαχειριζόμαστε, έτσι αναγνωρίζουμε τις αρνητικές μας συμπεριφορές και εκδηλώνουμε τα συναισθήματά μας με αποδεκτό τρόπο, άρα μειώνουμε την επιθετικότητα». «Λύνουμε τις διαφορές μας με διάλογο, έχουμε αυτοέλεγχο και συνδεόμαστε σαν ομάδα». «Έχουμε ημερία, κατανόηση και αποφεύγουμε κάθε μορφή βίας». Όμως, «Η χρήση βίας στο σπίτι αυξάνει την επιθετικότητα των παιδιών, άρα η συναισθηματική αγωγή μειώνει την επιθετικότητα, όχι όμως εντελώς, εάν υπάρχει βία στο σπίτι».

ΔΙΑΧΥΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ:

Για να γίνουν γνωστά τα αποτελέσματα της έρευνάς μας, προγραμματίσαμε:

- Παρουσίαση αποτελεσμάτων σε μαθητές, γονείς και εκπαιδευτικούς του σχολείου μας και του ΙΒ' Δημοτικού Σχολείου Πάφου.
- Δημοσίευση αποτελεσμάτων της έρευνάς μας στην ιστοσελίδα του σχολείου.
- Επίσκεψη στο Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού Πάφου και ενημέρωση του Πρώτου Λειτουργού Εκπαίδευσης, Επιθεωρητών και Λειτουργών της Ομάδας Άμεσης Παρέμβασης και του Παρατηρητηρίου Βίας.
- Ενημέρωση των κατοίκων της Πάφου, για τα αποτελέσματα της έρευνάς μας, με συμμετοχή με ραδιοφωνική εκπομπή.
- Επίσκεψη στο Πανεπιστήμιο Νεάπολης Πάφου και παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνάς μας στο αμφιθέατρο του πανεπιστημίου, σε φοιτητές και καθηγητές ψυχολογίας.
- Παρουσίαση της έρευνάς μας σε σχολική εφημερίδα.
- Δημοσίευση εργασιών μας, σε τοπική εφημερίδα και παιδικό περιοδικό.
- Συμμετοχή σε εκδήλωση του πολιτιστικού σωματίου «Πολιτιστικό Ρεύμα Πάφου», με παρουσίαση των δράσεων και των συμπερασμάτων της έρευνάς μας.
- Διοργάνωση καλλιτεχνικής εκδήλωσης-Θεατρικό δράμα και παρουσίαση της έρευνάς μας.
- Αλληλογραφία και ενημέρωση μαθητών και εκπαιδευτικών του 9ου Δημοτικού Σχολείου Αλίμου-Αττικής.
- Εκστρατεία ενημέρωσης των γονέων μας και μαθητών της πόλης μας, με διανομή Τρίπτυχου.
- Ηχογράφηση-Βίντεοσκόπηση τραγουδιού για τα συναισθήματα και ανάρτησή Του στην ιστοσελίδα του σχολείου μας.
- Σχολικός Διαγωνισμός για κατασκευή αφίσας «Η χώρα των συναισθημάτων».
- Δημιουργία πινακίδας στην είσοδο του σχολείου με τα βασικά σημεία και αποτελέσματα της έρευνάς μας, πάνω σε αφίσα.
- Κατασκευή επιδαπέδιων παιχνιδιών για χαρούμενα διαλείμματα.
- Δημιουργία διαφημιστικού βίντεο με θέμα την έρευνά μας.
- Ημερίδα Συναισθηματικής αγωγής
- Δημιουργία Μουσείου Συναισθημάτων.

